

## ولایت علی (ع) از نظر قرآن

\* قرابت و خویشی بایم‌ممبر در خلافت علی (ع) مؤثر نبود

\* دین اسلام با ولایت علی (ع) کامل گردید

\* مأموریت الهی

محور اصلی اختلاف بین شیعه و اهل تسنن مسأله خلافت است. شیعه طبق مدارک معتبر موجود عقیده دارد که خلافت و تصدی مقام ولایت حق علی (ع) و فرزندان گرامی وی می‌باشد و دیگران برای احراز این مقام بزرگ الهی صلاحیت ندارند.

خوشبختانه اکثر کتب اهل سنت عقیده شیعه را مورد گواهی قرار می‌دهند و روایات زیاد معتبری که تصریح می‌کنند تنها کسی که پیغمبر وی را از جانب الهی بخلافت مسلمین بعد از خود برگزیده است علی (ع) می‌باشد، از آنجا که برای همیشه نمیتوان جلوی نور خورشید حقیقت را گرفت و برای ابد تاریکی جهل بوجود آورد، بر خلاف میل اکثر علماء اهل سنت و اقلیت تاریخی ولایت علی (ع) از طریق قلم و بیان آشکار و شایب بتوان گفت که رویهمرفته اعترافات علماء اهل سنت نه تنها کمتر از آن نیست که علماء شیعه آنها را در کتب معتبر خود نقل کرده‌اند بلکه بعضی از مسائل مربوط به خلافت و حوادث راجع بشأن علی (ع) را دانشمندان اهل تسنن در کتب معتبر خود با اضافاتی ذکر نموده‌اند که در کتب معتبر شیعه دیده نمیشود و این بهترین سند صحت عقیده و گفتار آنها در مسأله خلافت بشمار میرود.

اینک برای اینکه خوانندگان گرامی تصور نکنند که این صرف ادعای باشد قسمتی از اخبار فراوانی را که علماء اهل سنت در تأیید عقاید شیعه در کتب معتبر خود ذکر کرده‌اند در ذیل نقل میکنیم.

\* \* \*

قرابت و خویشی بایم‌ممبر در خلافت علی مؤثر نبود

در میان مفسرین و محدثین شیعه اختلافی نیست که آیات: (یا ایها الرسول ...)

(الیوم اکملت لکم دینکم ... ) و (سأل سائل بعذاب واقع ... ) و خیر صحیح (من كنت مولاه فعلي مولاه) در خصوص علی (ع) درباره خلافت و امامت آنحضرت نازل شده است.

بسیاری از بزرگان اهل تسنن نیز طی روایات متواتری تصریح کرده‌اند که این آیات و خیر صحیح مذکور در شأن علی (ع) نازل شده است و از میان این روایات فوق متواتر بذكر چند خبر از بزرگان علماء اهل سنت، در اینجا اکتفاء میکنیم:

۱- واحدی در کتاب خود «اسباب النزول» (۱) سیوطی در «الدر المنثور» (۲) از ابن ابی حاتم و ابن مردویه و ابن عساکر از ابوسعید خدری و هم چنین سیوطی بطریق دیگری از ابن مردویه از ابن مسعود نقل میکنند که این آیه (یا ایها الرسول ...) در شأن علی (ع) در روز غدیر خم نازل شده است.

۲- امام فخر رازی (۳) فی ثبوتی در تفسیر خود می‌نویسد: «مفسرین در شأن نزول این آیه و جوهی ذکر کرده‌اند ... (وجه دهم) اینکه این آیه در فضل علی (ع) نازل شده، و هنگام نزول این آیه بر پیامبر گرامی، پیغمبر با زوی علی علیه السلام را گرفته و در جلو جمعیت نگاه داشته چنین فرمود: «من كنت مولاه فعلي مولاه اللهم وال من والاه وعاد من عاداه» سپس می‌نویسد: «و عمر بعد از خاتمه سخنان پیغمبر اکرم از جای خود حرکت کرد و بسوی علی (ع) آمد در حالیکه چنین می‌گفت: «هنيئا لك يا ابن ابي طالب اصبحت مولاي ومولى كل مؤمن ومؤمنة»

۳- تسوکانی در تفسیر خود از ابوالشیخ از امام حسن مجتبی (ع) از رسول خدا نقل می‌کند که فرمود: خداوند بمن دستوری داد که در ابلاغ آن بیم داشتیم مبادا مردم بزمان جاهلیت برگردند ولی خداوند با نزول این آیه (یا ایها الرسول بلغ) نگرانی مرا برطرف کرد و ابلاغ این مأموریت خطیر را تأکید فرمود.

۴- قندوزی حنفی در کتاب خود (۴) از ثعلبی از ابن صالح از ابن عباس و از امام محمد باقر (ع) و نیز آلوسی در تفسیر خود (۵) از ابن عباس نقل می‌کند که: این آیه شریفه در شأن علی (ع) هنگامی نازل شد که پیغمبر اکرم (ص) از اعلام ولایت علی (ع) بعموم مسلمین بیم داشت که مبادا خیال کنند پیغمبر زمام حکومت و خلافت مسلماً نهادار بدست پسر عم خود سپرد و بدینوسیله اختلاف در صفوف متحده مسلمین انداخت ... آیه شریفه مذکوره نازل شد و پیغمبر را مأمور ابلاغ این مأموریت بزرگ کرد و دست علی (ع) را گرفت و با جمله: (من كنت مولاه فعلي مولاه اللهم وال من والاه وعاد من عاداه) ولایت آنحضرت را بر همه مسلمانها

(۱) ص ۱۵۰ (۲) ج ۲ ص ۲۹۸ (۳) ج ۳ ص ۶۲۶

(۴) بتایب الموده ص ۱۲۰ (۵) ج ۶ ص ۱۷۲



اعلام نمود .

۵ - شیخ محمد عبده در تفسیر خود «اله ناره» (۱) تصریح می کند که این آیه در غدیر خم در شان علی (ع) نازل شده و روایتی نیز از ابن ابی حاتم و ابن مردویه و ابن عساکر و همچنین از ابن عباس در این خصوص ذکر می کند که دین اسلام با ولایت علی (ع) کامل گردید .

روایات زیادی از بزرگان علماء عامه وارد است که آیه : «الیوم اکملت لکم دینکم ...» نیز در خصوص علی (ع) نازل شده و از جمله آنها روایات زیر است .

۱ - سوطی در «الدر المنثور» (۲) از ابن مردویه و ابن عساکر ... از ابو سعید خدری نقل می کند : هنگامیکه پیامبر گرامی علی (ع) را با من خداوند در روز غدیر خم بخلافت و پیشوائی مسلمین برگزید ، و بمسلمین معرفی کرد ، آیه (الیوم اکملت لکم دینکم ... ) توسط جبرئیل بر پیغمبر اکرم نازل شد .

۲ - خطیب در تاریخ بغداد (۳) از ابوهریره چنین نقل می کند : هنگامیکه پیغمبر با زوی علی (ع) را گرفت و جلو جمعیت مسلمانان بلند کرد چنین فرمود : مسلمانان ! آیا من ولی شما نیستم ؟ جواب دادند آری ، بعد فرمود : «کسی که من ولی او هستم علی (ع) نیز ولی او است» در این موقع عمر جلوی علی (ع) آمده گفت : بیخ لک یا بن ابی طالب ایستخت مولای مولی کل مسلم در این هنگام بود که آیه «الیوم اکملت لکم دینکم ...» توسط پیکه وحی بر پیغمبر اکرم نازل شد .

۳ - حموی در «فراید السمطين» در باب ۱۴ بسند خود از ابو سعید و خوارزمی در «مناقب» و یعقوبی در تاریخ خود با مختصر فرقی می نویسند که این آیه (الیوم اکملت ...) در روز غدیر خم بر پیغمبر نازل شد .

### مأموریت الهی

شبلنجی در کتاب خود «نور الابصار» (۴) از تفسیر امام ثعلبی نقل می کند که می گفت که «سفیان بن عیینه» از من سؤال کرد که آیه «سأل سائل بعذاب واقع ...» درباره کی نازل شده است ؟ .

امام ثعلبی در جواب وی گفت ، از مسأله ای سؤال کردی که تاکنون کسی غیر از تو این مسأله را از من سؤال نکرده است ، سپس اضافه کرد ، پدرم از جعفر بن محمد (ع) از آباء گرام خود از رسول خدا (ص) چنین نقلی کند که پیغمبر اکرم در روز غدیر خم در اجتماع هزاران نفر از مسلمانان دست علی (ع) را گرفته جلو جمعیت نگاه داشت ، بطوریکه همه جمعیت علی (ع) را مشاهده می کردند بعد فرمود : «من کنت مولاه فعلی مولاه»

جریان تاریخی روز غدیر برقی آسا در اطراف مکه و مدینه و سایر بلاد مسلمان نشین عربستان منتشر گردید و این خبر مهم اسلامی بگوش حارث بن نعمان نیز رسید ، بلافاصله سوار بر شتر راهوار خود گردید و با سرعت هر چه تمامتر بمدینه وارد و از شتر خود پیاده شده

(۱) ج ۶ ص ۴۶۲ (۲) ج ۲ ص ۲۵۰ (۳) ج ۸ ص ۲۹۰ (۴) ص ۵۵

یک راست خدمت رسول خدا آمد و با عصا نیت صدازد :

ای یا محمد تو ما را امر کردی که بوحانیت خدا شهادت دهیم و رسالت الهی ترا بر مردم قبول نامیم و ما آنرا با جان و دل پذیرفتیم و نیز امر با قامه نماز در پیشگاه پروردگار کردی باز قبول نمودیم و هم چنین امر با انجام مراسم حج کرده ، و دستور با مساک و روزمه ماه رمضان نمودی همدا از شما قبول کردیم و در مقابل او امر تو دم در دنیاوردیم ، گویا تو از اطاعت و تسلیم صرف مادرمقابل دستورها بیت سوغ استفاده کردی و باین دستورات هم اکتفا ننمودید و پسرم جوان خود را نیز بر ما برتری و رجحان دادی !! و چنانچه شنیده ام در روز غدیر خم در حضور جمعیت انبوه مسلمانان در خصوص علی این جمله را فرموده ای : «من کنت مولاه فعلی مولاه» این جمله بزرگی است و تحمل آن بر ما بسیار گران است .

خیلی میل دارم بدان آیا این جمله را از ناحیه خود گفته ای یا با امر پروردگار مقام خلافت و امامت مسلمین را برای علی قرار دادی ؟ پیغمبر اکرم با کمال متانت و آرامش فوق العاده در جواب این مرد فرمود : بخدا سوگو کند که این رسالت بموجب دستور اکید خداوند انجام گرفته عا و درین راه که از جانب خداوند بمن وا گذار شده عمل نموده و از ناحیه خود اقدام باین عمل ننموده ام . حارث بعد از شنیدن این کلمات از رسول اکرم ، در حالیکه سخت آشفتنه و عصبانی شده بود از جای خود بلند شد و بسوی شتر خود حرکت نموده وزیر لب چنین زمزمه می کرد : «اللهم ان کان ما یقول محمد حقاً فاهطر علینا حجاره من السماء او اثنا بعذاب الیم» یعنی : «پروردگارا اگر سخنان پیغمبر و اقدام آنحضرت در نصب علی (ع) بولایت و حکومت اسلامی مطابق واقع بوده و از جانب تو این عمل را انجام داده است ما را سنگباران کن و یا بعذاب دردناکی مبتلا بنما»

بلافاصله مورد حمله سنگهای آسمانی که با شدت هر چه تمامتر بسوی وی فرودمی آمد قرار گرفته نقش بر زمین گردید تا یکی از آثار صدق گفتار پیغمبر و اقدام مهم آنحضرت صورت عمل بخود بگیرد !

در همین هنگام بود که بیک وحی بر پیغمبر نازل و آیه : (سأل سائل بعذاب واقع للکافرین لیس له دفع ...) را بر آنحضرت خوانند .

عین این جریان تاریخی را که در شان نزول این آیه نقل کردیم ، ابن صباغ مالکی و ابو - المصعود در تفسیر خود که در حاشیه تفسیر رازی چاپ شده و صفوری در نزهة المجالس (۱) نقل می کنند وسحت آنرا تأیید می نمایند .

سبط بن جوزی نیز بدینال ذکر جریان حارث بن نعمان اضافه می کند : در حالیکه جثمان رسول اکرم از سخنان تند حارث سرخ شده بود در جواب وی چنین فرمود : قسم بخدا ای یگانه ، من با من و دستور پروردگار ، علی (ع) را بخلافت مسلمین برگزیدم ، این کار را از ناحیه خودم انجام ندادم و سه بار این جمله را تکرار فرمود .